

Työkaluja vaikuttaviin ja vastuullisiin hankintoihin

Suvi Salmela, Motiva Oy
Kestävä kuntatyö -tilaisuus 20.3.2024

Hankintojen merkitys kestävyydessä

- Julkisten hankintojen vuotuinen arvo on noin 44 miljardia euroa
- Hankinnat tyypillisesti noin puolet kuntien budjetista.
- Merkittävimmät hankintakategoriat ilmastopäästöjen vähentämisen, luonnonvarojen kulutuksen vähentämisen ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta rakentamisen hankinnat.
- Johda vaikuttavia ja vastuullisia hankintoja:
 - Tunnista vaikuttavuuspotentiaaliltaan merkittävimmät hankinnat ja panosta resursseja niiden valmisteluun.
 - Tunnista vaikuttavat toimenpiteet ja vaatimukset hankinnoille, viesti koko organisaatiolle.
 - Aseta hankinnoille mitattavat tavoitteet ja seuraa toteutumista sopimuskaudella ja raportoi kuntatasolla.

Mikä kriteeripankki?

- Motivan ja KEINOn tarjoama maksuton, kaikille avoin palvelu, josta voi hakea vastuullisuuskriteereitä julkisiin hankintoihin.
- Helpottaa julkisissa kilpailutuksissa sovellettavien vastuullisuuskriteerien löytämistä ja käyttöä.
- Kriteeripankin kehitystä ovat rahoittaneet työ- ja elinkeinoministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö.
- Vastuullisuuskriteerien kehitystä tehdään eri hankkeissa ja useiden eri tahojen toimesta.

www.kriteeripankki.fi

KRITEERIPANKKI
Vastuullisuuskriteereitä julkisiin hankintoihin

Language Haku Valikko

Hae vastuullisuuskriteereitä

Kriteeripankista voit hakea hankinnoissa sovellettavia vastuullisuuskriteereitä hankittavan tuotteen tai palvelun sekä hankinnassa huomioitavan vastuullisuustavoitteen perusteella. Kriteereitä voit hakea myös omilla hakusanoilla kuten luomu, joutsenmerkki, green deal fms.

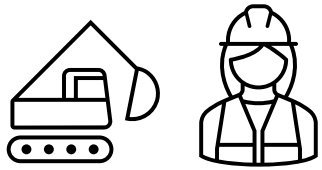
Tuotekategoria Valitse Vastuullisuustavoite Valitse Hae hakusanalla Kirjoita hakusana

HAE KRITEEREITÄ

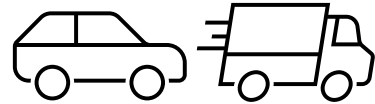
NÄIN TEET VASTUULLISIA HANKINTOJA

Kriteeripankista löydät hankinnoissa sovellettavien vastuullisuuskriteerien lisäksi tietoa eri tuotteiden ja palveluiden ympäristövaikutuksista. Nämä tiedot auttavat mahdollisimman vaikuttavien kriteerien valinnassa. Tutustu huolella myös kriteerien käyttöä koskeviin ohjeisiin.

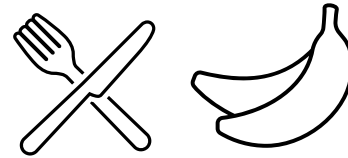
Tuotekategoriat, joihin kriteereitä saatavilla

Työmaat – ja koneet

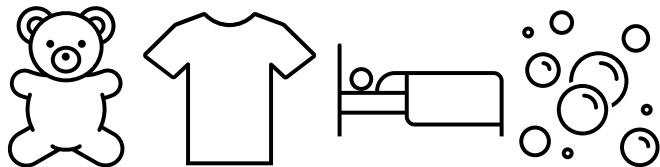
Ajoneuvot ja
kuljetuspalvelut

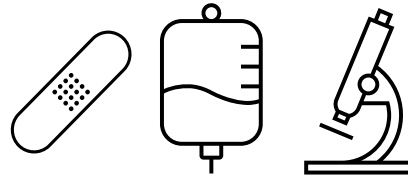
Ruokapalvelut,
elintarvikkeet

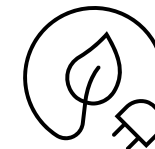
ICT-laitteet, datakeskukset,
konesalit ja pilvipalvelut,
ohjelmistohankinnat

Sisä- ja ulkokalusteet, tekstiilit,
työvaatteet, puhtauskemikaalit

Terveysthoidon tarvikkeet ja
laitteet

Sähkö ja lämpö

Työllistäminen ja
työperäisen
hyväksikäytön ehkäisy

Tulossa uusia kriteereitä

- Kiertotaloutta tukevat kriteerit huonekaluille – kevät 2024
- Ohjelmistohankinnat, edelläkävijätaso – kevät 2024
- Rakentamisen muovit – kevät 2024
- Ammattikeittiölaitteet - syksy 2024
- [Tietoa käynnissä olevasta kriteerikehityksestä >>](#)

Vastuullisuustavoitteet, joilla kriteereitä voi hakea

Ekologinen kestävyys:

- Vähähiilisyys
- Energiatehokkuus
- Kiertotalous ja jätteiden vähentäminen
- Luonnon monimuotoisuus
- Rehevöityminen
- Haitallisten aineiden vähentäminen
- Ilmanlaatu ja -saasteet
- Vesistön ja maaperän pilaantumisen ehkäisy

Sosiaalinen kestävyys:

- Työllistäminen
- Ihmisoikeudet ja oikeudenmukaiset työolot
- Osallistaminen ja osallisuus
- Yhdenvertaisuus

Muut:

- Aluetaloudellisuus
- Innovatiivisuus
- Eläinten hyvinvointi ja terveys
- Elintarviketurvallisuus
- Tuoteturvallisuus
- Ravitsemuslaatu
- Huoltovarmuus
- Green deal

Käyttöiän pidentäminen: varaosien saatavuus

Laitteeseen on saatavissa varaosia vielä vähintään 3 vuoden päästä ostohetkestä.

Todentaminen

Valmistajan /jälleenmyyjän toimittamat tiedot, kirjallinen vakuutus.

Soveltuvalla tyyppin 1 ympäristömerkillä varustetun tuotteen katsotaan täyttävän vaatimukset.

Perustelu

Tuotteiden käyttöikä voidaan pitkittää, kun niiden kriittiset komponentit voidaan vaihtaa, ja komponenttien saatavuus on taattu.

Kriteerin tiedot

Luotu	Julkaisija
16.5.2023	Motiva
ID	Kieliversiot
132	FI
Vastuullisuustietoa	Versio
Kiertotalous ja jätteiden vähentäminen	1

Vastuullisuustietoa

Vastuullisuustietoa aiheesta: Tietokoneet ja näytöt

Kriteerin palautus

Kriteereistä löytyvät tiedot

Kriteerin taso: edelläkävijä vs. perustaso

Kopioitava kriteeriteksti

Todentamistapa

Perustelut, mihin vaatimus vaikuttaa tai miksi se on hyödyllinen

Julkaisuajankohta

Julkaisija

Kriteerin ID (rajapintahakuja varten)

Palautemahdollisuus

Linkit lisätietolähteisiin

Kriteeripankissa julkaistavat kriteerit ovat

- Hankintalain mukaisia
- Markkinatilannetta vastaavia = Kriteerit täyttäviä tuotteita/palveluita saatavilla
- Markkinaa kannustavia
- Syrjimättömiä
- Todennettavia
- Vertailukelpoisia
- Hankinnan kohteeseen liittyviä

Mitä kriteeripankki ei tee?

- Ideana ei ole poimia hankintaan kaikkia kyseisen kategorian vastuullisuuskriteereitä.
- Kriteeripankki ei suosittele tai valitse tiettyjä kriteereitä hankintaasi tai auta niiden keskinäisessä priorisoinnissa.
- Huomioi kriteerien valinnassa oman organisaation vastuullisuustavoitteet ja hankintalinjaukset. Kriteeripankista löydät myös tietoa tuoteryhmän merkittävistä vastuullisuusvaikutuksista.
- Vastuullisuustavoitteiden systemaattiseen priorisointiin kannattaa hankkia tukea, jos osaamista ei löydy omasta organisaatiosta.
- Varmista erilaisten kriteeriyhdistelmien toimivuus hankinnassa markkinavuoropuhelulla tai tietopyynnöillä, jos et ole käyttänyt kyseisiä kriteereitä aiemmin.

Mukaan kriteeripankin sisällöntuotantoon

Haluatko olla hankintayksikkönä mukana kriteerien kehityksessä?

Oletko tunnistanut tuoteryhmiä kriteerikehitykseen?

Oletteko itse kehittäneet tai kehittämässä kriteereitä?

Muita ideoita?

Ota yhteyttä:

- Suvi Salmela (suvi.Salmela@motiva.fi)
- Elina Muurimäki (Elina.muurimaki@motiva.fi)
- Palvelu@hankintakeino.fi

KEINOn verkkosivusto palvelee vuoden 2024 loppuun

- Tietoa kestävästä ja innovatiivisista hankinnoista
- Materiaalipankki
mm. Keinokkaat-hankintaesimerkit
- Selvitetään rahoitusmahdollisuuksia KEINO-akatemioiden itseopiskelumateriaalin tuottamiseen.

Tuemme ja autamme hankintayksiköitä kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen kehittämisessä

KEINO-osaamiskeskus kehittää kestäviin ja innovatiivisiin hankintoihin liittyvää osaamista, johtamista, mittaamista, yritysysteistyötä sekä edistää uusien ratkaisujen ja toimintamallien skaalautumista.

[Tutustu KEINOn palveluihin](#)

KEINO tarjoaa kestäviin ja innovatiivisiin hankintoihin liittyvää neuvontaa julkisille organisaatiolle

Maksuttomasta neuvontapalvelusta saa tietoa muun muassa siitä, miten edetä kestävästä tai innovatiivisen hankinnan valmistelussa tai miten kestävyys- ja innovatiivisuusnäkökulmat kannattaa huomioida hankintastrategiassa.

Vastuullisten ja vaikuttavien hankintojen VAUHTI -verkosto

Selvitetään yhteisrahoitteisen mallin rakentamista vastuullisten ja vaikuttavien hankintojen tukemiseksi. (ns. Norjan-malli)

Rahoitukseen toivotaan mukaan:

- Kuntia ja muita julkisen sektorin hankintaorganisaatioita
- Toimialaliittoja
- Ministeriöitä

- Rahoittajat muodostavat ohjausryhmän, joka päättää verkoston tavoitteista ja tarjottavista palveluista hankintoja tekeville sekä yrityksille.
- Rahoitusmalli mahdollistaa pitkäjänteisen yli hallituskausien ulottuvan toiminnan.
- KEINOa kevyempi hallinto. Motiva koordinoi ja toteuttaa, muiden organisaatioiden palvelut alihankintana.

Verkoston tavoitteet

- Toiminnan tavoitteet asetetaan yhdessä rahoittavien tahojen kanssa.
- Tukee hankkijoita ja yrityksiä eri keinoin, jotta julkisilla hankinnoilla mahdollistetaan vihreä siirtymä ja uudet ratkaisut yhteiskunnallisiin haasteisiin.
- Tukee hankintayksiköitä vaikuttavien ja vastuullisten hankintojen tekemisessä.
- Kytkee nykyistä paremmin yhteen elinkeinoelämän ja hankintayksiköiden tavoitteita ja tarpeita.
- Pitkäjänteistä kehitystä sekä seuranta tehdään kaikkien toimintaan osallistuvien kanssa.